

Om Guds och människors sökande

Av Tomas Wettermark, pilgrimspräst, Pilgrimscentrum i Vadstena

*”Be, så skall ni få, sök, så skall ni finna, bulta, så skall dörren öppnas.”
(Matt 7:7)*

Att söka det vi redan har

Abbot Columba (500-talet) på klosterön Iona lär ha sagt ungefär: ”Du kommer inte att finna något på din pilgrimsfärd – om du inte burit det med dig. Gud finns överallt och du kommer att sakna honom bara om du inte burit honom med dig.”

Bakgrunden, jordmånen, växtmöjligheten, grunden, skatten, pärlan, målet, friden, välsignelsen, glädjen, enkelheten, kärleken, ordet som ger mig liv, Gud själv – vad vi än vill kalla föremålet för vårt sökande är inte långt borta:

”...den rättfärdighet som tron ger säger: Fråga inte i ditt hjärta: Vem skall stiga upp till himlen? - det vill säga för att hämta ner Kristus - eller: Vem skall stiga ner i avgrunden? - det vill säga för att hämta upp Kristus från de döda. Vad säger den då? Ordet är nära dig, i din mun och ditt hjärta – det vill säga trons ord, det som vi förkunnar.” (Rom 10:6ff)

Ordet som skapar, som ger liv, som blir människa, som blir mer och mer grunden för mitt liv; en barnslig och enkel tro att ingenting kan skilja mig från Livet, från Gud. Var än jag befinner mig – Gud är där med mig och Han var där före mig. ”Han som kommer, han har alltid varit här”, som någon sjöng. Han har skapat förutsättningarna för att vi som hans fria barn ska kunna söka oss fram till målen och Målet. Men det är inte enbart ett sökande, det är också – och kanske framför allt – ett finande, ett finande av det vi redan har och ett finande av vad vi redan är. Ja, hur ska friheten utformas? Vägarna är många, lika många som antalet pilgrimer och människor, men målet är ett och detsamma för oss alla: ”Paradiset”, Guds rike, Guds famn, Glädjen, Friden.

Paradiset

Bibeln, pilgrimsboken framför alla andra, tecknar just denna bild: Vägarna är många men målet är ett. Första Moseboken, Genesis (grek. ursprunget) är en ouvertyr, ger i kapitel 1-3 en öppningsscen som liksom allt det följande syftar och längtar tillbaka till: människan skapas för gemenskap och förvaltarskap, men med stor frihet. Frihetens risk är vägvalet som leder fel, eller snarare: leder bort. Kapitel tre, ”syndafallsberättelsen”, talar om något som har genklang hos oss alla (ja, det tror jag, faktiskt): känslan, erfarenheten av att ha gjort bort sig, att inte längre få vara med för att man gjort fel, tron att inte längre vara välkommen, tillhörig, hemmahörande. Här väcks längtan tillbaka. Längtan efter att få vara tillhörig, viljan att återvända är stark, kanske den starkaste av alla drivkrafter inom oss. För vi *vet* att ”hemma” finns, Paradiset finns, vi bär det med oss, inom oss. Och detta som vi bär inom oss är något som vi under hela vårt liv söker återvända till. Det mänskliga livets starka drivkraft att få leva i det harmoniska, vackra, ”fungerande”, ”paradisiska”, där allt har sina rätta proportioner. På alla möjliga sätt söker vi förverkliga och på ett sätt nå vår dröm, vårt mål. På olika vägar söker vi förutsättningar för att hitta tillbaka till det som vi vet finns och som vi bär med oss. Vi söker freden i världen och friden i hjärtat; vi söker oss till vackra platser och vill odla vackra tankar; vi söker harmoniska miljöer och harmoniska relationer; vi söker balans i det vi vill och det vi inte vill men måste. Vi söker oss till tillstånd där vi erfar enhet mellan det synliga och det osynliga, kroppsligt och själsligt, själsligt och andligt. Lite ”luktagott” under armen eller en blomma på bordet för vår egen och våra medmänniskors skull, är inte det också uttryck för vår längtan efter det vackra, liksom rökelsen i kyrkan är ett uttryck för vår tro och vår vilja att göra Gud glad med vår ”välldoftande” bön – inte för att vi måste utan därför att vi vill för hans egen skull.

”Låt min bön vara rökelse för dig, mina lyfta händer ett kvällsoffer.” (Psalt 141:2)

Även lukten skapar ju miljö. Det finns ett mönster som kommer åter: viljan och idén formuleras i ett skapande ord som låter det osynliga bli synligt – en miljö skapas. Miljön – den yttre likaväl som den inre – inspirerar och skapar förutsättningar för nya upptäckter, ny vilja, ny inriktning, nya beslut att fortsätta upptäckandet, nya uppbrott.

Gud finns överallt

Även när det blir annorlunda - och t o m fel och dåligt – än det Gud tänkt så går den nya situationen att använda, den blir en ny startplats, en ny utgångspunkt. En ny väg öppnas, en ny väg, men målet är detsamma. Enligt 1 Mos 3 går Gud omkring i sin skapelse – jag tycker mig se honom ibland i klosterträdgården utanför Pilgrimscentrum – i det tänkta Paradiset, och bara det är en stor källa av glädje att ösa ur: Gud går omkring i vår värld likaväl som i sin himmel. Genom sin Son Jesus är han helt och hållet bekant med vad det innebär att vara människa. Och han frågar: ”Adam, var är du? Eva, var är du? Människa, var är du?” Adam och Eva – människan och livet –

”hörde Herren Gud vandra omkring i trädgården i den svala kvällsvinden. Då gömde sig mannen och kvinnan bland träden för Herren Gud. Men Herren Gud ropade på mannen: `Var är du?’” (1 Mos 3:8f)

Människan är utspridd, splittrad inom sig och sinsemellan, alienerad, med språkförbistring, missförstånd och ofred som följd. (Se mer om det i 1 Mos 1-8.) Men allt går att använda. I en predikan på ett torg i Athen för människor utan kristen utgångspunkt, sa Paulus bl a:

”Av en enda människa har han skapat alla folk. Han har låtit dem bo över hela jordens yta, och han har fastställt bestämda tider för dem och de gränser inom vilka de ska bo. Det har han gjort för att de skulle söka Gud och kanske kunna treva sig fram till honom, han är ju inte långt borta från någon enda av oss. Ty i honom är det som vi lever, rör oss och är till, som också några av era egna skalder har sagt: Vi har vårt ursprung i honom.” (Apost 17:26-28)

Gud har gett oss upptäckarlusten

Med orden ”som också några av era egna skalder sagt” pekar Paulus på den allmänmänniskliga erfarenheten, den som är likadan i alla tider, erfarenheten av att ha en drivkraft, en slags glädje i att ställa frågor och söka få bekräftelse på att det vi anar och längtar efter också verkligen finns. Kyrkofadern och biskopen i Hippo, Augustinus (300-talet), skrev i sin ofta använda böntext:

O Gud du befäller oss att söka dig, och du är tillstädes innan vi ropar. Jag bönfäller dig ödmjukt att stanna hos mig och härska i mig, och att göra mitt hjärta till en boning för ditt majestät. Ty att åtnjuta dig är att äga ett konungarike, och att prisa dig är själens glädje och sällhet. *Tänk därpå att min törst efter dig är ditt eget verk.* Håll den vid makt och tillfredsställ den dag efter dag. O du vårt sanna liv, låt oss finna dig. Och bevara oss hos dig, här och överallt, nu och alltid, ja, i evighet.
(En liten bönbok, 1986, nr 39.)

Pilgrimskapet – att vara människa och därmed pilgrim – beskrivs här på ett sätt som många av oss kan känna igen sig i: en vilja, en bön, att det som satts igång ska få ny näring ”dag efter dag” och att vi en gång ska nå fram. Vår vilja att finna utrymme för vår upptäckarlust är något av meningen med vårt liv. Finns det inte hos oss en nästan barnslig och lekfull glädje i själva sökandet, att gå från upptäckt till upptäckt?! Varje vägsträcka ger – det är ofta vår erfarenhet – så mycket mer än vad vi först ser. Ibland får vi gå samma vägsträcka flera gånger och vi upptäcker något nytt varje gång. Så är det t ex med det dagliga bönelivet, bibelläsningen och mässan, som vi deltar i gång på gång. Enformigheten, monotonin, och det till synes innehållslösa och tjatiga visar

sig ofta vara fyllt av ”det nya”, men framför allt hjälper disciplinen oss att fortsätta vandra. Kontinuiteten är oerhört viktig för våra framsteg. (Här vill jag passa på att rekommendera *Den inre borgen*, Teresa av Avila, Karmel förlag.)

Ibland leder den till beslut om att ”nu måste jag söka nya vägar”. Det är när vi ser att det som en gång betydde så mycket och var så innehållsrikt och meningsfullt i en annan tid i livet visar sig vara något som jag lätt kan lämna bakom mig. Det *var* viktigt – men det finns mer att upptäcka. Somligt i vårt liv är temporärt viktigt, men inte därför mindre viktigt, eftersom allt har sin plats och sin tid. (Se Pred 3:1-15.) Även om det stör oss i stunden är det ändå en erfarenhet vi många gånger får göra. (Detta skriver Johannes av Korset om i t ex *Bestigningen av berget Karmel* och *Sjärens dunkla natt*, båda på Karmel förlag.)

I en annan böntext skriver Augustinus:

Jag ser att somliga ting förgås och att andra kommer i deras ställe, men du förgås aldrig. Min Gud och Fader, dig vill jag därför anförtro allt vad jag har mottagit från dig. Då ska jag inget förlora. Du ger ständig och säker trygghet. Ty du, o Herre, har skapat mig till dig, och mitt hjärta är oroligt, till dess det finner ro hos dig. (En liten bönbok, 1986, nr 24.)

Augustinus varierar sig och breddar:

...du har skapat oss till din avbild, och vårt hjärta är oroligt tills det får ro hos dig. (Ord om bönen, i En liten bönbok, 1986.)

I pilgrimssammanhanget talar vi ofta om glädjen i att det finns delmål och rastplatser. De utgör platser och tillstånd som bekräftar vår längtan efter Paradiset. Även den allra enklaste – kanske mest just den – rastplats, en dikeskant eller en liten nästan ur bruk tagen bykyrka, kan för oss utgöra ett delmål som vittnar starkt utöver sig självt: det finns platser som Gud och människor har skapat och berett så att de blivit en plats där vi, likt Jakob i Betel, kan höra oss själva säga:

”Herren är på denna plats och jag visste det inte.” (1 Mos 28:16)

Vad är det som händer? Guds och människors sökande – med händer och fötter och hela kroppen, tankar och själ och ord, hjärta och vilja och ande – har funnit varandra på ett enkelt och jordnära sätt, ett möte som går utöver de komplicerade formuleringarna.

”Anden vittnar tillsammans med vår ande om att vi är Guds barn.” (Rom 8:19.)

”Gud förändras”

När jag först säger det tyst för mig själv, tänker jag: Kan man verkligen säga så? Guds väsen, Guds hjärta, är oföränderligt; Gud är kärlek (1 Joh 4:16). Men kärleken anpassar sig efter den älskade. Människans frihet – min frihet – innebär att Gud har tagit en risk samtidigt som han ger oss möjlighet att vara hans avbild, lika honom, och därmed fri att göra som vi vill. Att ställa ”trädet som ger kunskap om gott och ont” mitt i Paradiset (1 Mos 2), det var att ta en risk, men det är först och främst ett tecken på kärlek och vilja till gemenskap. Gud anpassar sig till situationen. Min bild av Gud förändras, min erfarenhet av vem Gud är förändras och fördjupas, breddas.

Den bibliska historien berättar om hur Gud på olika sätt ”förändras”, han anpassar sig, han går nya vägar. Gud börjar om: Noa och arken. Men Gud börjar om: Abraham och Sara och det nya landet. Men Gud börjar om: uttåget ur Egypten, Mose och Lagen. Men Gud börjar om: Israel, Jerusalem och templet. Men Gud börjar om: befrielsen ur den babyloniska fångenskapen. Men Gud börjar om: profeterna och löftet om en ny himmel och en ny jord där rättfärdigheten bor.

En av de genomgående röda trådarna i de bibliska skrifterna och den kristna och allmänmännsliga erfarenheten är just denna: Gud börjar om, Gud ändrar strategi. Vägarna till oss är många, men målet är ett och detsamma: ”Paradiset”, Glädjen, Kärleken, Friden.

”Många gånger och på många sätt talade Gud i forna tider till våra fäder genom profeterna, men nu vid denna tidens slut har han talat till oss genom sin Son, som han har insatt till att ärva allting liksom han också har skapat världen genom honom. Och han, som är utstrålningen av Guds härlighet och en avbild av hans väsen och som bär upp allt med kraften i hans ord, har renat oss från synden och sitter på Majestätets högra sida i höjden.” (Hebr 1:1-3)

Längre fram i Hebréerbrevet skriver den okände författaren – som är en av oss – om några av dessa människor och pilgrimer som fått se, erfara och berätta om att målet är värt att söka även om det inte är nåbart helt och fullt i denna värld och i detta liv. Sökandet och finnandet sträcker sig över alla gränser:

”I tro dog dessa utan att ha fått vad de hade blivit lovade. De hade bara sett det i fjärran och hälsat det och bekänt sig vara gäster och främlingar på jorden. De som talar så visar att de söker ett hemland. Och om de tänkt på det land som de lämnat kunde de återvänt dit. Men nu längtade de till ett bättre land, ett i himlen. Därför skäms inte Gud för dem, utan de får kalla honom sin Gud; han har ju grundat en stad åt dem.” (Hebr 11:(1-12)13-16)

En pilgrim *vet* utan att ha sett; hon vet därför att det är hennes drivkraft. En pilgrim tror, hoppas och längtar och söker därför att hon har upptäckt – oftast och i många fall helt omedvetet - att livsvandringen är fylld av mening och, just det, nya upptäckter i höjden, i djupet och på bredden. En pilgrim säger ja till det som är just nu, till Guds skapelse - ande likaväl som själ och kropp; ande och materia; gudomligt och mänskligt; jordiskt och himmelskt - och hon ser fram emot det nya: staden Gud grundat. När Guds Ord blir människa – först i Jesus Kristus och nu i var och en av oss - förändras det mänskliga perspektivet. Allt är sammanflätat, en väv, ett enda. Gud skapar och anpassar och vi får vara med och påverka.

Människan förändras

Vi förändras när vi möter eller anar ”det glada budskapet” i dess många olika uttryck: Guds kärlek till oss och Guds längtan till gemenskap med oss är så stark att ingenting kan hålla oss ifrån varandra. När man läser det Paulus skrev till romarna:

”...jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller andemakter, varken något som finns eller något som kommer, varken krafter i höjden eller krafter i djupet eller något annat i skapelsen skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus.” (Rom 8:38-39)

så säger man gärna: Just det är jag också viss om, den vissheten finns nedlagd i mitt hjärtas innersta rum och därför söker jag. Gud, hjälp mig att leva i denna visshet.

Jag upptäcker att jag har en medvandrare och samtalspartner.

Bönen – den ständiga dialogen

Bönen, samtalet med Gud, Medvandraren, som väckt sökandelusten och pilgrimsandan i oss, är vårt liv. Bönen är också den avgränsade stunden då vi formulerar oss i ord i Tidegården eller andakten, men framför allt vårt liv. Och bönen är en dialog. När vi tycker att det blir en monolog, när vi tycker att Gud är tyst – och det tycker vi ganska ofta – är dialogen i de bibliska skrifterna

något vi kan känna igen oss i. För många har därför just Tidegårdsbönen blivit viktig, den bygger ju på den dialog Gud haft med människor sedan urminnes tid och som vi kan känna igen oss i.

- ”Adam, människa, var är du?” (1 Mos 3)
- ”Som hjorten längtar till bäckens vatten, så längtar jag till dig, o Gud.” (Ps 42)
- ”Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?” (Ps 22)
- ”...jag skall vara med dig och skydda dig vart du än går; jag skall föra dig tillbaka till detta land. Jag kommer inte att överge dig, jag skall fullgöra det jag har lovat dig.” (1 Mos 28) ”Du är dyrbar för mig, jag ärar och älskar dig.” (Jes 43)
- ”...jag spanar efter Herren, jag väntar på Gud, min räddare: min Gud skall höra mig. Triumfera inte, du min fiende! Jag har fallit men reser mig igen, jag sitter i mörker, men Herren är mitt ljus.” (Mika 7)
- ”Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son,...Gud sände inte sin son för att döma världen utan för att världen skulle räddas genom honom.” (Joh 3)
- ”Rannsaka mig, Gud, och känn mina tankar, pröva mig och känn min oro, se om min väg för bort från dig, och led mig på den eviga vägen.” (Ps 139)

Gudsuppfattning och människoupfattning

Att ge sig i kast med att skriva/säga något om detta är naturligtvis att ta sig vatten över huvudet. Uppfattningen om vem Gud är och hur man ska/kan beskriva Gud är ju lika många som – eller snarare: fler än – antalet människor. Den stränge domaren som kräver offer eller den som själv offerar sig? Den frånvarande eller den närvarande? Den som begränsar eller den som befriar? Den transcendent eller den immanente? Den upphöjde eller den som finns mitt ibland oss? Den tyste eller den hörbare? Fadern eller Modern? Eller både/och? Vår uppfattning om Gud förändras ju hela tiden - tillsammans med vår erfarenhet av livet med Gud ökar också vår förmåga eller oförmåga att säga någonting om vad eller vem Gud är eller inte är. Ibland och för många av oss är det lättare att sätta ord på vad Gud *inte* är i våra ögon.

Detsamma gäller definitionen av vad en människa är. Hur många aspekter finns det inte att lägga fokus på? Den biologiska organismen som enbart och likt en maskin enbart styrs av impulser eller den tänkande och reflekterande erfarenhetssamlaren? Konsumenten eller producenten? ”Känslknippet” eller den som kan välja medvetet? Kroppslig eller andlig? Sökaren eller den som redan har allt? Eller både/och?

I det följande vill jag försöka teckna en provisorisk pilgrimsteologi, dvs göra ett försök att sätta ord på relationen mellan pilgrim och Gud, en relation som handlar om ett ömsesidigt sökande och finnande.

En provisorisk pilgrimsteologi: Treenigheten

Vår tro på Guds Treenighet är grundläggande och den säger också något om människan: vi är skapade till Guds avbild, till att vara lika Gud och vi blir anförtrödda skapelsen. (Se t ex 1 Mos 1:26ff; Ps 8 och 104; Apg 17.) Gud vill något, han har en idé, kärleken får ett uttryck: Gud vill skapa människor (och allt) till att leva i gemenskap, till dela livet och glädjen. Genom Guds ord, den uttalade tanken, förkroppsligas Guds vilja. Något sker när Ordet, som utgår ur Guds mun, uttalas och föds,

”Ty Guds ord är levande och verksamt.” (Hebr 4:12a)

”I begynnelsen skapade Gud... och en gudsvind svepte fram... Gud sade...”
(1 Mos 1:1ff)

Och längre fram i 1 Mos kan vi läsa om människan:

”Gud sade: Vi ska göra människor som är vår avbild, lika oss. De skall härska... Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Till man och kvinna skapade han dem. Gud välsignade dem och sade:...” (1 Mos 1:26ff)

I den andra skapelseberättelsen (1 Mos 2:4ff) får vi ytterligare ett perspektiv:

”... då formade Herren Gud människan av jord från marken och blåste in liv genom hennes näsborrar så att hon blev en levande varelse.” (1 Mos 2:7)

Detta upprepas i den bibliska historien efter Kristi uppståndelse och seger över döden. Jesus visade sig för sina lärjungar, som rädda gömt sig:

”Jesus sade till dem igen: `Frid åt er alla. Som Fadern har sänt mig sänder jag er.` Sedan andades han på dem och sade: `Ta emot helig ande. Om ni förlåter någon hans synder, så är de förlåten, och om ni binder någon i hans synder, så är han bunden.`” (Joh 20:21ff)

Treenigheten. Gud säger ”Vi ... oss” om sig själv. Jesus talar åter och åter om att Han är förenad med Fadern och den heliga Anden. Guds ”självbild” är relation, gemenskap, samarbete. Och arbetsordningen är: skaparlust – ord – livsande.

Skapelseberättelsen kan vi läsa på många sätt, liksom alla bibliska texter kan öppna sig för nya perspektiv varje gång vi läser. En möjlighet, t ex, är att läsa orden som om de handlar om något som skedde en gång, just då, och sen är det klart: människan är Guds avbild och därmed också lik Gud. När sedan ”syndafallet” sker skadas människan så svårt att hon hädanefter är oförmögen att göra något gott. Guds vrede vilar tungt över människan och Paradiset är stängt. Nu kräver Gud ett offer för att återställa förhållandet. För människan handlar det nu om att gottgöra, men hur mycket vi än strävar finns ännu mer att ta itu med. Inte ens pilgrimsfärder till fots till Santiago de Compostela eller Vadstena räcker. Läser vi på det sättet kan situationen kännas rätt hopplös och att då möta den Uppståndne är helt omvälvande. Gud har genom sin Son nått målet med mig. Genom Anden blir jag delaktig.

En annan möjlighet är att läsa skapelseberättelsens ord om människan som om de handlar om något pågående, ett vardande, ett ständigt blivande mer och mer (jfr eng: human being). Att vara Guds ”avbild” (hebr: tsäläm) syftar då på det synliga, förnimbara, inringbara, ”det porträttlika”, medan ”lika” (hebr: demout) syftar på det inre, förmågan att vara som Gud i tanke, ord och handling. Redan att vara Guds ”avbild”, att återspegla något av Guds härlighet genom vår blotta existens, genom kroppen, är ofattbart och glädjefyllt nog för oss. Att växa - genom vår erfarenhet - i tro på att det finns en möjlighet att vi kan bli alltmer ”lika” Gud, dvs att våra tankar, ord och beslut handlar om något och någon mer än oss själva, vad väcker inte det? Att det spelar roll vad jag tänker, säger och vill, det ger motivation och inspiration (jfr lat: spiritus = ande).

Häri ligger något av ”pilgrimskapets mysterium” (om uttrycket tillåts), därför att detta är något vi är med om utan att veta hur det går till. Vi vet att vi har drivkraften, Anden: vi vill något, vi strävar, ett steg i taget, vi strävar mot målet och vi gläds åt delmålen längs vägen. Petrus skrev i sitt andra brev:

”Nåd och frid åt er i allt rikare mått genom kunskap om Gud och Jesus, vår Herre. Ty allt som leder till liv och gudsfruktan har hans gudomliga makt skänkt oss genom kunskapen om honom som i sin härlighet och kraft har kallat oss. Han har gett oss sina stora och dyrbara löften, för att vi tack vare dem skall bli delaktiga av gudomlig natur... Sök därför med all iver att till er tro foga styrka,... kunskap,... självbehärskning, ... uthållighet,... gudsfruktan,... omtanke,... kärlek.” (2 Petr 1:2-7)

Denna övning har sin utgångspunkt i att det är möjligt att påverka – att vara med och skapa i gemenskap med Gud Treenig – och på ett sätt är vi redan vid målet. Längtan efter målet är ju att redan bära det i sitt hjärta, och både längtan och målet har många såväl kroppsliga som känslomässiga uttrycksformer. Sökandet och finnandet inbegriper hela mitt väsen; kropp, själ och ande.

Treenig pilgrimsvandring

Gud är Treenig; Fadern, Sonen och den heliga Anden. Tre i En och En i Tre. Den ene går inte att åtskilja från de andra. Människan är en treenighet av kropp, själ och ande. Vi är kropp, själ och ande – den ena beskrivningen går inte åtskilja från de andra. Allt samspelar. Pilgrimsvandring – om vi än menar den livslånga eller den mer avgränsade delvandringen med en start och ett mål – är något som engagerar hela vårt väsen. Likaså är Gud den Treenige helt och hållet närvarande i, med och under vandringen.

Längtan till pilgrimsvandring, till upptäckter, till att nå mål – paradiset i dess olika uttrycksformer – har nedlagts i oss, i kroppen och sinnena, i känslan och tanken, i kärleken och livsinriktningen. För någon är den fysiska delen av pilgrimsvandringen den viktigaste och om inte annat den som sätter igång vandrandet. Här finns längtan efter att få röra på sig, sträcka ut, att leva under enklare förhållanden under en tid, att få leva nära naturen, att lära känna sig själv mer, träna och se vad man kan klara av, att få se och uppleva vad som finns ”där borta” på andra sidan åkern (lat: peregrinos, från per=över och ager=åker), att genom sina sinnen ta emot det som Gud vill ge att upptäcka. Sinnena – om de är fem, sex eller flera tusen - är ju våra antenner genom vilka vi tar in Guds tilltal. För en annan människa är ”huvudlängtan” att få tid att tänka, ”space”, känna in, reflektera och meditera, lyssna in, finna utrymme för att tala till och med Gud. För en tredje person är den andliga, beslutsinriktade delen av pilgrimsvandringen viktigast, den som handlar om vad han/hon egentligen vill och hur finna vägar dit. Att lyssna in är då viktigt: vad händer med mig under vandringen, vad vill Gud säga mig och hur kan det ha betydelse för min fortsatta livsvandring.

Naturligtvis går det inte att skilja det ena från det andra, allt hör ju ihop, det ena leder till det andra. Vandringen och livet handlar ju om mig som helhet och Gud en helhet, Treenighet. Det är omvälvande att göra en vandring och att leva sitt liv som en helhet. Därför är

- Miljön viktig.
- Tankens frihet viktig.
- Bönen och inriktningen viktig.

Istället för ”Miljö – Tanke – Inriktning” använde Ignatius av Loyola (i *Andliga övningar*, Artos förlag) begreppen

- Minnet.
- Förståndet.
- Viljan.

Hans metod – en erfarenhetsbaserad sådan – syftar till att göra något av det Gud låter oss vara med om, vare sig det gäller under bibelläsning och upplevelser, vardag och vila, medgång och motgång. Lev dig in i det du är eller har varit med om med minnets och fantasins hjälp. Övergå sedan i att försöka förstå, analysera, slå upp i ordboken, fråga, bed. Avsluta med att göra ett beslut: så vill jag göra eller så bestämmer jag mig för att inte göra.

Vi går – ett steg i taget – ofta utifrån och in, det börjar i kroppen och sakta, sakta vidgas perspektiven och förståelsen enligt mönstret: kroppens sinnesförmålor väcker tankar och känslor som hjälper oss att fatta beslut för vårt liv. Därför kan vi ibland med rätta säga att vägen är ett mål i sig, om än inte det stora Målet. Vägen har många delmål som vittnar utöver sig själv och bekräftar vårt sökande, vår visshet om Målet och ger oss inspiration till fortsatta upptäckter.

Sammanfattning kort och koncist

En pilgrimsvandring är ett gemensamt sökande och finnande och sökande och....

- **Upptäckten.** Jag vill... Gud vill...
- **Förberedelsen.** Jag skapar förutsättningar... Gud skapar förutsättningar...
- **Uppbrottet.** Jag lämnar något... Gud har något att ge mig...
- **Vandringen.** Jag söker kroppens och hjärtats ro... Gud, tack för kroppen...
- **Vägen.** Min och andras närvaro... Gud är alltid där...
- **Målet.** Vad är mitt mål... Guds rike är inom dig...
- **Fortsatta upptäckter.** Hela mitt liv... När ni söker mig skall ni finna mig...

Böner ur Pilgrimens Tidegård

Gud, vi tackar dig för livet som du ger oss.
 Tack för att du skapat mig med en längtan att söka – utåt och inåt.
 Tack för att du går med mig, och förenad med varje steg.
 Vi vill be för varandra, människor och pilgrimer, frivilliga och ofrivilliga.
 Hjälp oss att ta emot det som du låter oss möta.
 Hjälp oss att ha respekt för oss själva, varandra och Dig.
 Du, som sagt till oss: Sök, så ska ni finna,
 till dig överlämnar vi oss själva och varandra
 och vår pilgrimsfärd.
 I Jesu namn.

Gud, tack för livet som du ger oss. Du har skapat oss med en vilja till att söka oss utåt och inåt. Du har skapat oss till att söka dig, den värld du fött oss in i och oss själva. Vi får upptäcka att det är i dig vi lever, rör oss och är till. Tack för att du har skapat oss till kropp, själ och ande. Tack för minnet, förståndet och viljan. Tack för att vi får vara pilgrimer för Kristus. Kristus, vi får bege oss på färd i yttre och inre landskap, över åkrar och fält och vatten, genom skogar, städer och ödemark, i ljus och mörker. Överallt och genom allt går du med oss. Du har lovat att vara med oss alla dagar – i den tron går vi. Du som redan varit där vi är – du vet vägen. Genom din Ande är du förenad med oss. Heliga Ande, det nya livets Ande, våra kroppar är ditt tempel, du vill hjälpa oss att se, du vill hjälpa oss att hitta rätt. Hjälp oss att se vilka vägar som är våra. Gud, i dina händer överlämnar vi oss själva, varandra och dem vi möter på vägen. Herre, visa oss din väg och gör oss villiga att vandra den.

Gud, du har skapat mig till att vara pilgrim och lagt i mig längtan att söka. Jag tackar dig för livsvandringen, för uppförsbackar, höjder och nedförslut. Jag tackar dig för grus, skog och asfalt, för sol och regn, för nya perspektiv, för upptäckter och insikter. Jag tackar dig för att jag nått målet för denna del av min livslånga pilgrimsfärd.

Tack för denna plats, som får vara en påminnelse för mig om att målet är möjligt att nå och öppet för alla.

Nu ber jag att du välsignar min och alla andras fortsatta livsvandring, för till dig överlämnar jag mig med kropp, själ och ande.

Herre, visa mig din väg och gör mig villig att vandra den.